

Regelbunden tillsyn i Trollbackens skolor (Trollbacksskolan och Fridnässkolan)

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-5

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Västerås kommun och besökt Trollbackens skolor (Trollbacksskolan och Fridnässkolan) den 19-20 februari 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 15 februari 2010. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Trollbackens skolor, dels den information som samlats in under besöket. I Trollbackens skolor intervjuades rektorn och avdelningschef, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Trollbacksskolan	Antal elever
Förskoleklass	46
Grundskola	196

Fridnässkolan	Antal elever
Förskoleklass	26
Grundskola	74

Källa: Skolornas uppgift i samband med tillsynen 2009

Trollbacksskolan och Fridnässkolan ligger i Västerås västra skolområde och innefattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-5 samt skolbarnsomsorg på Trollbacksskolan och förskoleklass, grundskola årskurs 1-3 samt skolbarnsomsorg på Fridnässkolan. Skolorna leds av en rektor och fritidshemmen vid skolorna leds av en avdelningschef. Vid olika utvecklingsfrågor tillkallas en utvecklingsgrupp. Skolpersonalen arbetar i arbetslag. Tillsynen omfattar förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorg behandlas i en separat rapport avseende hela kommunens verksamhet inom detta område.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolornas kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolorna ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar och bedömning:

Trollbacksskolan och Fridnässkolan är skolor med förskoleklass och grundskolans årskurs 1-5 respektive 1-3. Således finns ingen nationell statistik över kunskapsresultaten. Skolorna anger dock måluppfyllelsen för både årskurs 3 och 5 i grundskolan i sina kvalitetsredovisningar.

Trollbacksskolan

För årskurs 3 presenteras måluppfyllelsen i matematik och svenska för åren 2006-2009. 93 % eleverna nådde målen i matematik 2006, 96 % (45/47) år 2007 och 83 % (33/40) 2008. Anledningen till att måluppfyllelsen minskat för år 2008 förklaras utifrån orsaker på individnivå. För svenska är motsvarande siffror 82 % för 2006, 96 % (45/47) 2007 samt 95 % (38/40) för år 2008. Det framkommer både i kvalitetsredovisningen samt vid tillsynen att skolan arbetar aktivt för att förbättra måluppfyllelsen genom olika metoder och projekt.

För årskurs 5 anges måluppfyllelsen för matematik och svenska för åren 2006-2008, samt övriga ämnen för 2008. För matematik uppges att måluppfyllelsen gått från 98 % 2006 och 100 % 2007 till 87 % (33/38) för år 2008.

För svenskämnet är motsvarande siffror 100 % 2006, 100 % 2007 och 86 % (19/22) för år 2008. För den minskning av måluppfyllelse som uppvisas här gör skolan flera analyser och lyfter dessutom fram de satsningar som gjorts för att fler elever än förväntat skulle nå målen i både matematik och svenska. Här görs även en könsrelaterad analys där rektorn ifrågasätter de metoder som använts. En övergripande förklaring till den lägre måluppfyllelsen för år 2008 handlar om att skolan fått en ökande andel nyanlända elever med annat modersmål än svenska, varför man varit tvungen att arbeta på andra sätt med undervisningen för att ge eleverna förutsättningar att nå målen. Vid en samlad bedömning av skolans samtliga ämnen utom svenska, engelska och matematik uppges 89 % av eleverna i årskurs 5 nå målen.

Fridnässkolan

För årskurs 3 uppges måluppfyllelsen i matematik och svenska för åren 2006-2008. I matematik nådde 100 procent av eleverna målen 2006, 85 procent år 2007 och 93 procent (26/28) år 2008. Motsvarande siffror för svenska är 100 procent 2006, 100 procent 2007 samt 93 procent (26/28) år 2008. Den analys som görs av de elever som inte nådde målen i dessa ämnen är på individnivå.

Skolinspektionen bedömer att Trollbackens skola behöver säkerställa att eleverna når en högre måluppfyllelse. I övrigt bedömer Skolinspektionen att eleverna vid Fridnässkolan i huvudsak når målen för utbildningen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en framtidsytande individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsut-

veckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

I de individuella utvecklingsplaner som Skolinspektionen har tagit del av från både Trollbacksskolan och Fridnässkolan återfinns inga skriftliga omdömen som är kopplade till kunskapsmål. Vidare har Trollbacksskolans individuella utvecklingsplaner stort fokus på elevernas insatser för att nå de mål som eleverna satt upp tillsammans med lärare medan Fridnässkolans exempel tydligare visar skolans del i arbetet för måluppfyllelsen.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver se över innehållet i de individuella utvecklingsplanerna så att de överensstämmer med författningarnas krav.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant	Ej relevant

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
I kapitel 2 i Lpo 94, "Mål och riktlinjer" framgår att mål att sträva mot anger inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan. Av avsnitt 2.2 framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Tillsynen visar att det på Trollbackens båda skolor råder viss osäkerhet kring betydelsen av mål att sträva mot och lärarna uppger att det saknas en samsyn om vad dessa mål innebär. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att alla lärare är införstådda med innebörden av målen att sträva mot och att dessa anger inriktningen på skolans utbildning.

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

6 (10)

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 2 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Det framkommer vid tillsynen i Fridnässkolan att det saknas studiehandledning på modersmål trots att det funnits behov av detta.

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver säkerställa att studiehandledning på modersmålet ges till alla elever som behöver det, oberoende av ämne.

1.5.4 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt 3 kap. 14 § diskrimineringslagen ska en utbildningsanordnare som bedriver utbildning eller annan verksamhet enligt skollagen varje år upprätta en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att dels främja lika rättigheter och möjligheter för de barn, elever eller studenter som deltar i eller söker till verksamheten, oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder eller sexuell läggning, dels förebygga och förhindra trakasserier som har samband med ovan nämnda diskrimineringsgrunder. Det finns inget hinder för skolan att föra samman dessa två planer i ett dokument. Skolinspektionen bedömer dock endast skolans plan mot kränkande behandling. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Trollbacksskolan och Fridnässkolan har en gemensam likabehandlingsplan, vilket gör det omöjligt att analysera skolornas situation, behov och åtgärder. Planen innehåller definitioner av begrepp som är relaterade till kränkande behandling samt diskriminering. Vidare återfinns handlingsplaner som skall följas vid kränkande behandling. Planen innehåller däremot inte några konkreta åtgärder, utifrån en aktuell kartläggning av verksamhetens behov, som skall påbörjas under verksamhetsåret. Inte heller innehåller planen någon analys av tidigare års arbete. Rutiner kring dokumentationen vid eventuella kränkningar och diskriminering samt ansvarsfördelningen behöver ses över och förtydligas. Vidare vill Skolinspektionen påpeka att det av planens namn bör framgå att den också gäller för skolans arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver se över sin likabehandlingsplan och säkerställa att den uppfyller nu gällande författningskrav avseende kraven

på en plan mot kränkande behandling. Av planens benämning bör framgå att den omfattar skolan arbete med att förebygga och förhindra kränkande behandling.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1. Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2. Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3. Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.4. Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant	Ej relevant

3.1.5. Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2. Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1. Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 2 kap. 3 § skollagen ska kommuner för undervisningen använda lära-re/förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna. Vid tillsynen av Trollbacksskolan framkommer att man inlett ett arbete med klassöverskridande kompetensanvändning. Däremot finns ett behov av ytterligare kompetens i ämnet svenska som andraspråk, främst i relation till den markanta ökningen av antalet nyanlända elever. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver försäkra sig om att lärarna har utbildning för den undervisning i svenska som andraspråk de bedriver.

3.2.2. Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3. Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1. Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2. Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (10)

3.3.3. Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4. Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1. Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4.2. Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola, förskola och fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt 3 § samma förordning ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måloppfyllelse. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning. Fridnässkolans kvalitetsredovisning innehåller en redovisning av de aktiviteter som skolan har genomfört under året och till viss del också en redovisning av kunskapsresultaten och resultatet av skolans arbete med normer och värden. Inspektörerna kan emellertid konstatera att det för vissa utvecklingsområden endast återfinns knapphändiga analyser och att det saknas tydliga kopplingar mellan analyserna och de åtgärder för utveckling som skolan har angett. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver utveckla kvalitetsredovisningen så att den till fullo uppfyller de krav som författningarna ställer.

Stockholm 13 november 2009

Maria Axelsson

Anna Rydin